

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella toimii kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa varhaiskasvatus-, opetus- ja elinikäisen oppimisen palveluita. Hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella edistetään tasa-arvoisesti kuntalaisten varhaiskasvatusta, opetusta, sivistystä, osaamista, vapaa-aikaa ja hyvinvointia. Palvelut on tuotettu asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti laadukkaita palveluja turvallisessa toimintaympäristössä.

Palvelualueen kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet on johdettu kunnan hyvinvointisuunnitelmasta. Keskeisimmät tavoitteet ja niihin liittyvät palvelualueen toimenpiteet ovat esitetty erillisessä liitteessä sekä tulosalueiden palvelusuunnitelmissa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

1000 €	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	Enn 2022	TA 2023 ltk	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	4 208	3 673	4 229	4 694	4 562	4 043	4 043	4 043
Myyntituotot	1 660	1 489	1 489	1 489	1 779	1 779	1 779	1 779
Maksutuotot	1 490	1 557	1 557	1 502	1 393	1 421	1 421	1 421
Tuet ja avustukset	1 014	553	1 108	1 628	1 332	785	785	785
Muut toimintatuotot	44	74	74	74	59	59	59	59
Valmistus omaan käyttöön								
Toimintakulut	-51 998	-53 564	-54 119	-53 427	-54 040	-53 906	-54 165	-54 114
Henkilöstökulut	-26 113	-26 634	-26 717	-26 260	-27 225	-27 235	-27 494	-27 443
Palvelujen ostot	-9 289	-10 234	-10 227	-10 271	-9 882	-9 790	-9 790	-9 790
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-876	-1 023	-1 028	-1 128	-1 055	-1 011	-1 011	-1 011
Avustukset	-2 274	-3 053	-3 529	-3 149	-2 726	-2 726	-2 726	-2 726
Muut toimintakulut	-13 446	-12 620	-12 620	-12 620	-13 152	-13 145	-13 145	-13 145
Toimintakate	-47 789	-49 890	-49 890	-48 733	-49 478	-49 863	-50 121	-50 071
Vuosikate	-47 789	-49 890	-49 890	-48 733	-49 478	-49 863	-50 121	-50 071
Poistot ja arvonalentumiset	-646	-897	-897	-897	-547	-547	-547	-547
Suunnitelman mukaiset poistot	-646	-897	-897	-897	-547	-547	-547	-547
Tilikauden tulos	-48 435	-50 787	-50 787	-49 630	-50 024	-50 410	-50 668	-50 618
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-48 435	-50 787	-50 787	-49 630	-50 024	-50 410	-50 668	-50 618
Vyörytyserät	-2 612	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752
Vyörytystuotot								
Vyörytyskulut	-2 612	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752
Kustannuslaskennalliset erät								
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-51 047	-53 539	-53 539	-52 382	-52 776	-53 162	-53 420	-53 370
Toimintakulujen muutos %		3 %	4 %	-1 %	0 %	-0,2 %	0,5 %	-0,1 %
Toimintakatteen muutos %		4 %	4 %	-2 %	-1 %	1 %	1 %	0 %

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteisten palveluiden keskeinen tehtävä on tuottaa koko palvelualueen yhteisiä hallintopalveluja ja toimia sivistyslautakunnan ja hyvinvointilautakunnan tukena heidän työskentelyssään. Lisäksi palvelualueelle kuuluu lasten ja nuorten taiteen perusopetuksessa musiikkiopistopalveluiden osto ja ohjaus. Yhteisten palveluiden keskeinen tavoite vuodelle 2023 on lapsiystävällisen kuntamallin käyttöönoton valmistelu.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue aloittaa toimintansa vuoden 2023 alusta. Tämä muuttaa kunnan palvelutuotannon roolia merkittävästi ja kunnan palveluissa korostuvat sivistyspalvelut, joihin suurin osa kunnan resursseista suuntautuu. Palvelualueella korostuu hyvinvoinnin edistäminen ja laaja-alainen yhteistyö järjestöjen, hyvinvointialueen ja kuntalaisten kanssa. Kunnan ja hyvinvointialueen yhdessä tekemän ennaltaehkäisevän työn rakenne muuttuu, kun kuntien rahoitusvastuut sosiaali- ja terveyspalveluihin loppuvat ja sitä myötä kunnan vaikutusmahdollisuudet kapenevat.

Hyvinvointialueen muodostumiseen liittyviä riskejä ovat oppilas- ja opiskelijahuollon pätevän henkilöstön pysyminen tehtävissään ja uuden henkilöstön rekrytointi hyvinvointialueelle. Jos hyvinvointialue ei onnistu tässä, päiväkotien ja koulujen tehtävä vaikeutuu huomattavasti. Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön jatkuvuus on myöskin riski, koska kumpikaan organisaatio ei onnistu ilman hyvää yhdyspintatyöskentelyä ennalta ehkäisevässä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä.

Palvelualueen riskien hallintaan vaikuttavat merkittävästi valtion päätökset, joiden kautta toimintaan kohdistuvat muutokset tuovat yleensä kuntiin lisävelvoitteita ja sitä kautta myös todennäköisesti taloudellisia haasteita. Kunnan lapsimäärän väheneminen vaikuttaa kuntapalveluiden ja talouden suunnitteluun. Kuntaan suuntautuva muuttoliike pehmentää lapsimäärän vähenemistä, mutta se ei muuta trendiä, koska syntyvyys on jälleen kääntynyt Mäntsälässä ja valtakunnallisesti laskuun.

Varhaiskasvatusmaksujen pienentäminen vaikuttaa palvelualueen talouteen asiakasmaksutuottojen pienenemisen kautta. Varhaiskasvatuksessa käyttöönotettu lapsen tuen malli tuo paineita henkilökuntamäärän kasvuun suunnitelmakaudella. Perhevapaaudistuksen vaikutuksia on vaikea tarkasti arvioida, mutta todennäköistä on, että varhaiskasvatuspaikat eivät ole koko ajan optimaalisesti käytössä.

Oppivelvollisuuskoulutus ulottuu toiselle asteelle kokonaisuudessaan vuoden 2023 syksyllä, kun kolmas ikäluokka aloittaa toisen asteen maksuttomassa koulutuksessa. Lukuvuoden 2023–2024 jälkeen voidaan jo arvioida muutoksen vaikutuksia. Myös tutkintoon valmistavasta koulutuksesta saadaan kokemuksia vuonna 2023, kun ensimmäinen vuosi opetusta on takana.

Palvelualueen riskien hallintaan vaikuttavat merkittävästi valtion päätökset, joiden kautta toimintaan kohdistuvat muutokset tuovat yleensä kuntiin lisävelvoitteita ja sitä kautta myös todennäköisesti taloudellisia haasteita. Palvelualueella on haasteena erityisesti varhaiskasvatuksessa pätevän henkilöstön saatavuus. Tätä riskiä hallitaan yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa. Myös Covid-19 -

pandemian jatkuminen ja yleinen työvoiman saatavuuden heikkeneminen tuo haasteita palvelualueelle lyhytaikaisten sijaisten saantiin.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset

1000 €	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	Enn 2022	TA 2023 ltk	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot								
Toimintakulut	-562	-583	-583	-583	-496	-520	-523	-523
Toimintakate	-562	-583	-583	-583	-496	-520	-523	-523
Toimintakulujen muutos %		4 %	4 %		-15 %	5 %	1 %	
Toimintakatteen muutos %		4 %	4 %		-15 %	5 %	1 %	

Opetuspalvelut

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Opetuspalvelut tarjoavat laadukasta perus- ja lukio-opetusta kasvun, hyvinvoinnin ja elinikäisen oppimisen kyvyn edistämiseksi. Oppimisen, opetuksen ja oppilaitosten toimintaa ohjaa jatkuvan kehittymisen tavoite.

Vuoden 2023 toiminnan painopisteet

Painopisteinä ovat oppilashuoltoa koskevien palvelujen kehittäminen hyvinvointialueelle siirtymisen vaiheessa, kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisemisen ja siihen puuttumisen toimenpideohjelman mukainen toiminta sekä perusopetuslain muutoksiin vastaaminen. Samanaikaisesti vastaamme muuttuvan turvallisuustilanteen ja Covid19 aiheuttamiin varautumisen-, palautumisen ja toiminnallisiin tarpeisiin. Toimintakulttuuria ohjaavana painopistealueena lv. 2022-2023 on vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely.

Toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2023-2026

Muutoksia toimintaympäristössä ovat koulukuraattorien ja –psykologien siirtyminen hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen, ensimmäisen vapaaehtoisen vieraan kielen (A 2-kieli) mahdollinen käynnistäminen 1.8.2023 lukien, Sitouttavaa kouluyhteisötyötä (Sitko-hanke) ja mahdollisesti myös tasa-arvorahaa (myönteisen erityiskohtelun rahoitusta) koskevan valtionavustuksen siirtyminen osaksi valtionosuutta sekä palveluverkkoa koskevat tarkastelutarpeet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tarpeet kasvavat ukrainalaisten ja pakolaisten saapumisen myötä. Palvelutarpeen ajankohdan määrittely on haastavaa, koska palvelutarpeen muutokset voivat olla nopeita.

Kevään 2022 perusopetuslain muutokset on käyttöön otettu. Muutosten toteuttaminen kuitenkin edellyttää käytännön toimenpiteitä, joilla tuetaan toimenpiteiden sujuvuutta ja varmistetaan asiakaspalvelun laadun korkea tila. Muutokset kohdistuivat erityisesti opetuksen epäämiseen, kurinpitoon, muutoksenhakuun ja rehtorin toimivaltaan. Osa työ- ja virkaehtosopimusten muutoksista astuu voimaan vuoden 2023 aikana. Loppuvuodesta 2022 toteutettava henkilöstöhallinnan järjestelmämuutos vaikuttaa käyttöönottoon liittyvänä tarpeena varmasti vielä

vuoden 2023 aikana. Ylioppilaskirjoituksissa kirjoitettavien aineiden määrä kasvaa suunnitelmakaudella. Muutos lisää todennäköisesti reaaliaineiden kirjoittamisen määrää. Yksilökohtaisen oppimisen tuen tarpeen kasvu tulee heijastumaan myös lukiokoulutukseen. Lukion rehtori vaihtuu syyskauden 2023 alusta.

Vuodelle 2023 asetettavat tavoitteet

Tavoitteiden avulla edistetään turvallisuuden ja sujuvan arjen, osallistavan yhteisöllisyyden sekä vastuullisen ja kehittävän vireen toteutumista.

Tavoitteina ovat palvelurakenteiden edelleen kehittäminen, jotta oppilaiden opetuksen ja tuen järjestäminen toteutuisi lähtökohtaisesti omassa lähikoulussa. Lisäksi edistetään oppilaiden koulupudokkuutta ennalta ehkäiseviä toimintoja. Keskeisinä toimintoina ovat poissaolon portaiden käyttö ja kouluvalmentajatyön vahvistaminen vakinaistamalla kaksi hankerahalla täytettyä vakanssia, joiden palkkakustannuksiin saadaan 1.1.2023 lukien valtionosuutta.

Toimenpideohjelman kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi käyttöä ja sen vaatimia eri yhteistyömuotoja vahvistetaan. Oppilaiden, opiskelijoiden ja henkilöstön turvallisuutta edistetään lisäämällä opettajakohtaisia älypuhelimia jokaiselle opettajalle.

Oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien osallistuminen yksikkökohtaisten lukuvuosisuunnitelmien valmistelutyöhön varmistetaan. Lisäksi edistetään toimintatapoja, joilla oppilaiden ja opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksia koulu yhteisönsä toimintaan vahvistetaan ja oppilaiden tunne koulu yhteisön jäsenenä kasvaa. Tavoitteenamme on lisätä opetuspalveluiden kaikilla tasoilla palvelujen loppukäyttäjien osallisuutta ja tarkoituksenmukaista osallistumista.

Yrittäjyyskasvatuksen avulla vahvistetaan myönteisen asenteen vahvistumista yrittäjyyteen, yrittäjyyteen liittyvien valmiuksien lisäämiseen ja yrittäjämäiseen toimintakulttuuriin. Vuosiluokkien 6 ja 9 oppilaat vierailevat Lahden yrityskylässä lv. 2022–2023 aikana. Lisäksi kaikissa peruskouluissa toteutetaan Mäntsälän Yritysräihti-monialainen oppimiskokonaisuus. Lukiossa yrittäjämäinen toimintatapa näkyy monella tavalla oppilaitoksen toimintakulttuurissa. Toimintatapa toteuttaa myös jaetun johtajuuden periaatteita. Edellä mainittua toimintakulttuurin kehittämistä ja yrittäjyyskasvatusta toteuttavien kurssivalintojen määrää pyritään edelleen lisäämään.

Henkilöstön koulutussuunnittelua vahvistetaan ja systematisoidaan. Tavoitteena on tunnistaa nykyistä paremmin eri työntekijäryhmien koulutustarpeet. Samalla vahvistetaan yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

Opetuspalveluiden toimintaa kehittäviä hankkeita

Lukuvuonna 2022–2023 valtionavustuksia hallinnoidaan kolmentoista eri hankkeen kautta. Perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa vahvistetaan Opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia – kehittämisohjelmalla. Mäntsälän perusopetuksessa valtionavustuksen avulla kehittämiskohteina ovat tasa-arvon ja laadun kehittäminen, oppimisen tuen ja inklusion kehittäminen, kielitietoisuuden opetuksen toimet yläluokilla sekä perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittäminen. Lisäksi

oppilaiden koululäsnäoloa vahvistetaan sekä kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäiseviä ja siihen puuttumista edistäviä toimia kehitetään Sitouttava koulu yhteistyö -hankkeen kautta. Kehittämistoimintaa toteutetaan myös koulun kerhotoiminnan- ja oppimisen vajetta paikkaavan Covid –hankkeen avulla. Lukiossa lisäksi toteutetaan Exit-Koronasta hanketta ja kuuden maan kesken yhteistyössä toteutettavaa kansainvälistä Erasmus+ -hanketta, joilla tavoitellaan oppimaan oppimisen taitojen ja tulevaisuustaitojen sekä ympäristöön, kulttuuriin ja terveyteen liittyvien teemojen kehittämistä.

Perusopetuksen alueellisia hankkeita ovat Sitouttavan koulu yhteistyön- (Mäntsälä vetovastuussa), Opinto-ohjauksen kehittämisen- ja Kaikille yhteinen koulu hankkeet.

Riskit tavoitteiden saavuttamisessa

Koronatilanteen pitkittyminen ja vaikeutuminen näkyy mm. henkilöstön poissaoloina ja kuormittumisena. Riskiä tavoitteiden saavuttamisessa lisäävät hyvinvointialuetta ja opetuksen järjestäjän roolia koskevien muutosten tuoma toiminnallista epävarmuutta oppilashuollon järjestämisessä. Lasten ja nuorten oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarvetta, pahoinvointia ja mielenterveyttä koskevien vaikeuksien kasvu sekä mahdollinen vaje niitä ennaltaehkäisevien ja korjaavien toimien saatavuudessa ja tuloksellisuudessa. Tämä edellyttää riittävän henkilöstömäärän varmistamista kouluissa. Myös huoli perheiden hyvinvoinnista korona-aikana on kasvanut.

Hankerahoituksen ja oppilasmäärään perustuvan valtionosuuden väheneminen nähdään riskinä erityisesti, jos palvelutuotantoa tai sen laatua laajennetaan peruskoulujen ja lukion lakisääteisten peruspalveluiden kustannuksella. Lakisääteiset ja opetussuunnitelmien perusteiden muutokset lisäävät velvoitteita, jotka aikaansaavat mahdollista kustannusten kasvua. Opetussuunnitelman mukaisia palvelutarpeita tukevan palveluverkon suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee painopisteenä näkyä kustannuskasvun hillitsemisen (velkamäärän kasvu) lisäksi oppilaiden ja henkilöstön työskentelyä ja hyvinvointia edistävät sekä terveellisyttä ja turvallisuutta tukevat oppimisympäristöt.

Opetuspalvelut 1 000 €	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	Enn 2022	TA 2023 ltk	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	2 592	2 033	2 588	2 892	2 744	2 364	2 364	2 364
Toimintakulut	-33 595	-33 478	-34 033	-34 143	-33 852	-33 876	-34 029	-34 029
Toimintakate	-31 003	-31 445	-31 445	-31 251	-31 108	-31 512	-31 665	-31 665
Toimintakulujen muutos %		0 %	1 %	0 %	-1 %	0 %	0 %	0 %
Toimintakatteen muutos %		1 %	1 %	-1 %	-1 %	1 %	0 %	0 %

Varhaiskasvatuspalvelut

Tulosalueen palveluajatus ja tavoitteet

Varhaiskasvatus ja esiopetus toteuttavat lapsen huoltajien ja kasvuympäristön muiden toimijoiden kanssa lapsen hoidon, tukevat pedagogisesti lapsen kasvua sekä edistävät lapsen kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Varhaiskasvatus ja esiopetus toteutuvat henkilöstön, lasten, huoltajien ja

oppimisympäristön vuorovaikutuksessa, jossa kasvatus, opetus ja hoito muodostavat eheän kokonaisuuden.

Painopisteenä varhaiskasvatuksessa toimintakautena 2022–2023 on strategian ja hyvinvointisuunnitelman mukaisesti osallisuus ja digitaalisten taitojen kehittäminen sekä päiväkotien varajohtajuuden vahvistaminen.

Tavoitteena on lisätä lasten ja henkilöstön osallisuuden toteutumista varhaiskasvatuksessa, lisäksi tavoitteena on lisätä henkilöstön digitaitoja koulutuksen avulla sekä lisäämällä digitaalisia laitteita. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on vastata lakimuutoksen vaatimaan lapsen tukeen mahdollisella resurssien lisäämisellä sekä kehittää ja vahvistaa varhaiskasvatuksen johtajuus järjestelyjen varajohtajuutta vahvistaen ja erityisvarhaiskasvatuksen johtajuusresurssia vahvistaen.

Toimintaympäristön muutokset

Vuonna 2023 varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen toteutumiseen vaikuttavat monet vuoden 2022 lakimuutokset. Varhaiskasvatustilanteen täsmennys henkilöstön mitoittamiseen liittyen vuonna 2021 vaikutti siten, että suhdeluvuista ei voida poiketa henkilöstöstä johtuvista syistä. Koronan ja sijaisten vaikea saatavuuden vuoksi vuonna 2022 suhdeluvun poikkeamia ei pystytty välttämään, mutta vuonna 2023 pyrkimys tähän jatkuu lisähenkilöiden palkkauksen avulla.

Varhaiskasvatustilanteeseen tuli vuonna 2022 täsmennyksiä lapsen tukeen liittyen. Laissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista sekä tuen päätöksen antamisesta. Varhaiskasvatuksessa annettava tuki tulee vahvistua lapsen yksilöllisen tuen tarpeen mukaan. Tukea vahvistettiin kolmitasoisesti (yleinen – tehostettu - erityinen tuki). Tuki tulee toteuttaa inklusiivisesti, jolloin kasvaa paine lisätä henkilöstön määrää päiväkoteihin. Lakiuudistuksen vaikutukset hallinnolle asetettaviin lisätoihin selviävät vuoden 2023 aikana.

Muutetulla perhevapaauudistuksella on myös vaikutuksia varhaiskasvatuksen järjestämiseen ja asiakasmaksuihin. Perhevapaauudistuksen mukaan oikeus varhaiskasvatukseen alkasi sen kuukauden alussa, kun lapsi täyttää 9kk ja kestäisi siihen asti, kunnes lapsi täyttää 2-vuotta. Perhevapaauudistus saattaa vaikuttaa siihen, varhaiskasvatuspaikat eivät ole optimaalisesti käytössä koska, lapsi voi olla samanaikaisesti sekä varhaiskasvatuksessa ja kotihoidossa. Asiakasmaksulakia on suunniteltu muutettavan siten, että ennalta ilmoitetut vanhempainvapaiden käyttämisestä johtuvat poissaolot olisivat maksuttomia. Muutoksesta johtuen varhaiskasvatusmaksuista saadut tulot voivat vähentyä.

Uuden Koskenrannan päiväkodin rakentaminen etenee. Päiväkoti aukeaa 1.8.2023 ja sinne siirtyvät Onnilanrinteen, Mustamäen ja Taikametsän päiväkodit sekä Pilvikirsikan ryhmäperhepäiväkoti sekä entisen Amandan luontoesiopetusryhmä.

Yhdeksi liikkuvan perhekeskuksen perheiden kohtaamispaikaksi Mäntsälässä on nimetty Metsätontun avoin päiväkotitoiminta. Päiväkodissa sijaitsee avoin toiminta lapsille ja huoltajille sekä siellä järjestetään varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa. Avoin varhaiskasvatus tekee tiivistä yhteistyötä mm seurakunnan, Keusoten ja eri järjestöjen kanssa. Avoin päiväkotitoiminta Metsätonttu on suunniteltu

siirrettäväksi nykyisen Onnilanrinteen päiväkodin tiloihin, jotta saataisiin toimivammat ja monipuolisemmat tilat perhekeskustoiminnalle.

Vaikuttamistoimielimistä lapsi- ja perheasiainneuvosto toimii varhaiskasvatuksen ohjauksessa. Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva ja varhaiskasvatuksen sosionomeja tullaan palkkaamaan opettajien työpareiksi päiväkotiryhmiin avoinna olevien vakanssien mukaisesti. Palkkaus tapahtuu aluksi avoinna oleviin varhaiskasvatuksen opettajan toimiin, eikä kustannusvaikutuksia tällöin synny. Vuoden 2023 jälkeen varhaiskasvatuksen sosionomeja voidaan palkata myös avoinna oleviin varhaiskasvatuksen lastenhoitajien toimiin, (muuttamalla toimet) jolloin kustannusvaikutus arvioidaan koko varhaiskasvatuksen osalta. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien vakinaistaminen jatkuu, mikäli tarve jatkuu.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin on tulossa maksuja alentava muutos jo vuoden 2022 aikana, mutta talousarvion laadintavaiheessa sen toteutustavasta ei ole tietoa. Näin ollen vaikutusten arviointi varhaiskasvatuksen maksutuottoon vuodelle 2023 on haastavaa.

Hankkeet

Tasa-arvohanke jatkuu osana Oikeus Oppia kehittämisohjelmaa vuosille 2022–2023. Tavoitteen on tasa-arvoisuuteen, yhden vertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Hankkeella edistetään oppimista, hyvinvointia, vuorovaikutusta ja lähipalveluperiaatetta sekä lapsen oikeutta välttämättömään ja riittävään varhaiseen tukeen.

Karuselli -hanke jatkuu edelleen vuonna 2023, mikäli hankerahoitus toteutuu. Hankkeesta vastaa Vanhempainliitto. Tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen. Mukana hankkeessa ovat Myllytontun ja Hyökännummen päiväkodit.

Henkilöstön koulutukset painottuvat vuonna 2023 Mäntsälän varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen strategisten tavoitteiden mukaisesti sekä varajohtajuutta kehittävästi.

Palvelualueen riskien hallintaan vaikuttavat merkittävästi valtion päätökset, joiden kautta toimintaan kohdistuvat muutokset tuovat yleensä kuntiin lisävelvoitteita ja sitä kautta myös todennäköisesti taloudellisia haasteita. Palvelualueella on haasteena erityisesti varhaiskasvatuksessa pätevän henkilöstön saatavuus. Tätä riskiä tulee hallita yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa. Myös Covid-19-pandemian jatkuminen tuo haasteita palvelualueelle henkilöstön sairastuessa lyhytaikaisten sijaisten saatavuuteen. Tämä vaikuttaa myös varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteuttamiseen.

Varhaiskasvatuspalvelut

1 000 €	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	Enn 2022	TA 2023 ltk	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	1 289	1 234	1 234	1 334	1 335	1 246	1 246	1 246
Toimintakulut	-14 900	-16 175	-16 175	-15 429	-16 091	-15 959	-16 041	-16 041
Toimintakate	-13 611	-14 941	-14 941	-14 095	-14 756	-14 712	-14 795	-14 795
Toimintakulujen muutos %		9 %	9 %	-5 %	-1 %	-1 %	1 %	
Toimintakatteen muutos %		10 %	10 %	-6 %	-1 %	0 %	1 %	

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualue edistää ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä järjestämällä matalankynnyksen opisto-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluita. Monipuoliset hyvinvointia edistävät palvelut toteutetaan asiakaslähtöisesti vastaamaan kuntalaisten tarpeita. Laadukkaat hyvinvointia edistävät palvelut ovat kunnan vetovoimatekijä.

Toimintaympäristön muutokset

Jatkuvan oppimisen vaatimus ja uudet työtavat mm. uudet ohjelmat sekä koulutetun henkilöstön saaminen. Väestön vanheneminen ja monikulttuurisuus edellyttävät myös uusien toimintatapojen miettimistä. Järjestöjen ja yhdistysten vapaaehtoisten työntekijöiden ikääntyminen vaikuttaa suoraan kolmannen sektorin osallistumiseen kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistyöhön. Hyvinvointialueen alkamisen myötä tulevien muutosten vaikutukset kunnan ja hyvinvointialueen keskinäiseen työn- ja vastuunjakoon.

Vuoden 2023 painopisteitä ohjaa kunnan strategia (hyte lautakuntaan ja kunnanvaltuuston nähden sitovat tavoitteet) ja hyvinvointisuunnitelma 2022–2025, muita talouteen vaikuttavia tavoitteita ovat vuosi sitten alkanut Starttivalmennus, joka on tärkeä osa nuorten palveluketjua. Ensi vuonna tulee ajankohtaiseksi myös vakinaistaa Starttivalmennuksen kaksi työntekijää.

Ikäihmisten ennaltaehkäisevän päivätoiminnan aloittamisen tarkoituksena on tukea iäkkäiden hyvinvointia, omatoimisuutta, osallisuutta ja kotona asumista.

Kunnan avustusjärjestelmän päivittäminen alkaa myös ensi vuonna, kriteereiden lisäksi huomioidaan tilojen harrastus-/kokouskäyttö, sähköinen hakeminen sekä kunnan tasolla koko tilavaurajärjestelmän uusiminen.

Kesällä 2022 kolmena maanantaina järjestetyn puistoruokailusta saadun palautteen perusteella tulevana kesänä puistoruokailua tullaan laajentamaan pidemmälle ajalle ja useammalle päivälle, toistaiseksi puistoruokailu järjestetään yhdessä paikassa Myllymäen koulun pihalla.

Kaikenikäisten digiosaamisen vahvistaminen on yksi hyvinvointisuunnitelman kärkiteemoista ja tavoitteena on vahvistaa mm. Ikäihmisten digiosaamista avoimessa päivätoiminnassa. Digitoiminnan toteuttamiseen tarvitaan kuntaan yksi henkilöresurssi.

Maksuttomat liikuntatilat alle 18-vuotiaille on osa kunnan avustusjärjestelmän päivittämistä. Nähdään, että avustukset tulee kohdentaa vetäjien koulutuksiin ja toiminnan kehittämiseen eikä tilavuokriin, maksuttomat liikuntatilat mahdollistaisivat tämän.

Kirjastojärjestelmän vaihdosprojektin läpivieminen yhdessä muiden Kirkes-kirjastojen kanssa sekä uuden järjestelmän käyttöönotto ja kouluttaminen henkilökunnalle - Vaihdosprojektin arvioidut kulut Mäntsälälle vuonna 2023 kohdistuvat projektipäällikön palkkakuluihin, Koha Suomi Oy:n osuuteen, tietokannan siirto- ja konversiokuluihin, uuden järjestelmän liitäntöihin ja rajapintaan sekä

käyttöönoton jälkeen osuuteen Kirkes-pääkäyttäjän palkkakuluista. Osuus pääkäyttäjän vuosittaisista palkkakuluista jää pysyväksi kuluksi uuden järjestelmän käyttöönoton jälkeen.

Unelmoidaan uudesta -hankkeen valmistuminen ja tulosten esittely päättäjille sekä jatkovaiheiden aloitus, mm. tekninen ja elinvoimapaalveluiden tarveselvityksen käynnistyminen ja konkreettiset suunnitelmat kirjaston uudelle sijainnille valtuustoaloitteen mukaisesti: tarveselvityksen kustannukset sekä kirjaston uusien tilojen etsiminen/valmistelu/remontointi kulut.

Kansalaisopiston kurssitarjonnan monipuolisuus ja vastaaminen paikallisiin sivistystarpeisiin sekä osaamisperustaisten kurssien markkinointi jatkuvan oppimisen mahdollistajana. Opiskelija voi hyödyntää opintojaan työelämässä tai opiskeluissaan. Etätarjonta laajenee ja vakiintuu.

Hankkeet

Keski-Uudenmaan opistojen yhteisessä Me polutamme-hankkeessa koulutetaan tuntiopettajia osaamisperustaisten kurssien laadintaan. Starttivalmennus-hanke, Mäntsälä Liikkuu 2025-hanke, Harrastamisen Suomen malli ja Etsivän nuorisotyön hanke.

Riskit ja epävarmuustekijät

Kansalaisopiston tuntiopettajien rekrytointiin ja matkakustannusten korvausperiaatteiden muuttumiseen. Korona vaikuttaa edelleen erityisesti kansalaisopiston toimintaan, opiskelijoiden varovaisuuteen ilmoittautua kursseille. Tästä on suoraan vaikutusta talouteen: kurssimaksuista saatujen tulojen väheneminen. Koulutetun henkilökunnan saaminen koko palvelualueelle ja tilojen riittämättömyyteen liittyvät haasteet.

Toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseen

Markkinointia ja omaa toimintaa tulee tehdä tutuksi tehostamalla tiedottamista kohdennetusti, jalkautua kuntalaisten keskuuteen ja tiivistää yhteistyötä kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Positiivisen ja kannustavan toimintaympäristön luominen. Otetaan käyttöön uusia innovatiivisia työtapoja. Uusien vapaaehtoisten saaminen vapaaehtoiskoulutuksen avulla.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut

1 000 €	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	Enn 2022	TA 2023 ltk	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	327	407	407	468	483	433	433	398
Toimintakulut	-3 022	-3 328	-3 328	-3 272	-3 601	-3 551	-3 572	-3 521
Toimintakate	-2 695	-2 921	-2 921	-2 804	-3 118	-3 118	-3 138	-3 123
Toimintakulujen muutos %		10 %	10 %	-2 %	8 %	-1 %	1 %	-1 %
Toimintakatteen muutos %		8 %	8 %	-4 %	7 %	0 %	1 %	0 %

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden henkilöstösuunnitelma

Talousarvio 2023 henkilöstösuunnitelmassa on käytetty vuosittaista henkilötöpanosta HTV.

Talousarvio 2022 ja tilipäätös 2021 ei ole näin vertailukelpoinen TA 2023. Suunnitelmassa on eritelty vakituiset ja tilapäiset työsuhteet.

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT		Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023 Itk
		Lukumäärä	Lukumäärä	HTV
Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset				
Vakituinen henkilöstö		8,41	8,41	3,0
Tilapäinen henkilöstö				
Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset yhteensä		8,41	8,41	3,0
Opetuspalvelut (perusopetus,tukipalvelut, lukio, hankkeet)				
Vakituinen henkilöstö		307,7	308,7	215,3
Tilapäinen henkilöstö				80,4
Opetuspalvelut yhteensä		307,7	308,7	295,7
Varhaiskasvatuspalvelut				
Vakituinen henkilöstö		203,0	205,5	196,8
Tilapäinen henkilöstö				6,8
Varhaiskasvatuspalvelut yhteensä		203,0	205,5	203,7
Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut				
Vakituinen henkilöstö		17	28	31,6
Tilapäinen henkilöstö				13,5
Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut yhteen		17	28	45,1
Sihyn vakituinen yhteensä		536,1	550,6	446,7
Sihyn tilapäinen yhteensä		0,00	0,00	100,73
SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT YHTEENSÄ		536,1	550,6	547,5

Investoinnit

Investoinnit	Kustannus- arvio ja muutokset	TA 2023	TA 2024	TA 2025	TA 2026
Kasvatus- ja Sivistyslautakunta					
Irtain omaisuus					
Tilojen kalustaminen					
Vaarojen ja riskien arvioinnin muk. investointitarp.	N Menot	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Opetuspalveluden opetussuunnitelman mukainen kalust.	N Menot	-15 000			
Koskenrannan päiväkodin (Amanda) ensikertainen kalustaminen	N Menot	-180 000	-30 000		
Sivistyslautakunta yhteensä	Menot	-180 000	-45 000	-15 000	-15 000
	Tulot				
	N Netto	-180 000	-45 000	-15 000	-15 000

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden investoinnit vuodelle 2023 kohdistuu opetuspalveluissa vaarojen ja riskien sekä opetussuunnitelman mukaisiin kalustamistarpeisiin yhteensä 30 000 euroa. Koskenrannan päiväkodin ensikertaiseen kalustamiseen on varattu 0,15 milj. euron varaus.